Stockholms stad

Förskola Winquists väg 24
Spånga

Konstprogram

September 2026

Kulturförvaltningen
Stockholm konst

1. Inledning

Projektet i korthet

SISAB, Skolfastigheter i Stockholm AB, har kontaktat Stockholm konst för konstnärlig gestaltning enligt enprocentsregeln i samband med byggandet av en ny förskola på Winquists väg 24 i Spånga, inom Järva stadsdelsområde. Stockholm konst anlitar en konstnär eller konstnärsgrupp för att ta fram platsspecifik konst för förskolan.

Den nya förskolan byggs i anslutning till den befintliga förskolan Bromstens gård på Duvbovägen 127. De två förskolorna kommer att bilda en gemensam verksamhet med en gemensam gård. Uppdraget utgår från den curatoriella visionen *Olikhet som självklarhet*. Med utgångspunkt i denna vision finns möjlighet för konstnären att förhålla sig till platsens specifika förutsättningar, förskolans arkitektur och den verksamhet som ska bedrivas där.

Stockholm konst och enprocentsregeln

Enprocentsregeln instiftades av Stockholms stads politiker 1963 och innebär att en procent avsätts till konst i ny-, om- och tillbyggnadsprojekt i stadens egen regi. I Stockholms stad är konstanslaget en regel - inte endast en rekommendation. Det betyder att Stockholms stads offentliga rum regelmässigt får nya konstverk som representerar sin samtid.

Stockholm konst är den enhet inom Stockholms stad som ansvarar för att ta fram konst i stadens offentliga rum. Administrativt sorterar Stockholm konst under Stockholms stads kulturförvaltning. Det rådgivande organet Stockholms konstråd består av sju ordinarie ledamöter och sju ersättare och utses av kulturnämnden.

Konstprogrammets syfte

Konstprogrammets syfte är att undersöka förutsättningarna för kommande konstgestaltning. Konstprogrammet beskriver processen, projektorganisationen och projektets förutsättningar. Det formulerar en curatoriell inriktning för det kommande konstnärliga arbetet, samt visar på möjliga platser för konstnärlig gestaltning. Konstprogrammet utgår från de ekonomiska, tekniska, sociala och kulturhistoriska förutsättningar som finns för det konstnärliga gestaltningsarbetet.

Konstprogrammet tas fram av Stockholm konst i dialog med projektets beställare SISAB, brukare från förskolan samt ansvariga arkitekter. Konstprogrammet och den curatoriella visionen blir en ram för den aktuella konstnärens/konstnärsgruppens arbete och ligger till grund för upphandling av konstnär för projektet.

2. Projektorganisation

I projektet samarbetar olika aktörer som finns representerade i samrådsgruppen.

- Uppdragsgivare: SISAB
- Konstprojektansvarig: Stockholm konst
- Arkitekt: HMXW arkitekter

- Landskapsarkitekt: Bjerking
- Verksamhet: Förskoleområde Sundby-Bromsten: Sundby-Bromsten 2, Järva stadsdelsförvaltning

Processen i korthet

- Ett nytt projekt initieras mellan Stockholm konst och SISAB.
- En formell beställning skickas till Stockholm konst.
- Stockholm konst tillsätter konstprojektledare och samrådsgrupp.
- Uppstartsmöte med samrådsgruppen.
- Konstprogram formuleras av konstprojektledaren och beslutas av Stockholm konsts chef.
- Stockholm konst upphandlar konstnär.
- Konstnären/konstnärerna får en skisstid på minst tre månader.
- Avstämning mitt-i-skiss.
- Beslut om skiss.
- Genomförandeavtal för konstverket.
- Produktion och montage av konstverket.
- Slutbesiktning av konstverket.
- Invigning av konstverket.
- Avslut av konstprojektet.

Samrådsgrupp och beslutsprocess

Samrådsgruppen följer konstprojektet genom processen och fungerar som ett rådgivande forum för projektets olika skeden. Gruppen bidrar med sina respektive perspektiv och kompetenser och deltar i samråd kring bland annat konstprogram, skissförslag och genomförande. Formella beslut i den konstnärliga processen fattas av chefen för Stockholm konst. Besluten föregås av samråd med samrådsgruppen, vars synpunkter och rekommendationer utgör underlag för beslut.

I samrådsgruppen ingår representanter för beställaren och Stockholm konst. I de fall konstbudgeten överstiger 500 000 SEK ingår två politiker från Stockholms konstråd.

3. Projektets förutsättningar

Budget

Enprocentsanslaget bekostar hela konstprocessen, det vill säga skissfasen, material för produktion av konstverk samt arvoden till konstnärer och konstprojektledare.

Preliminär tidplan konstprojekt

- Konstprogram: september–oktober 2026
- Konstnärsurval och upphandling: oktober–december 2026
- Avtal och uppstart med konstnär: januari 2027
- Skissperiod: januari–april 2027
- Mitt-i-skiss: mars 2027
- Skisspresentation och beslut: april–maj 2027
- Produktion och montage av konstverk: maj 2027–juni 2028

- Slutbesiktning och färdigställande: augusti–september 2028

Tidsplanen är preliminär och kommer att kompletteras i dialog med SISAB. Konstprojektets projektering, produktion och montage samordnas med byggprojektets tidplan.

4. Platsen och sammanhanget

Områdesbeskrivning

Förskolan Winquists väg 24 ligger i Bromsten i nordvästra Stockholm, inom Järva stadsdelsområde. Bromsten är en stadsdel med skiftande karaktär, där äldre villabebyggelse, småindustri och verksamhetsområden möter nyare och mer storskalig bostadsbebyggelse. Området befinner sig i en omfattande omvandlingsprocess, där det tidigare industriområdet längs Spångaån successivt utvecklas till den nya Bromstensstaden.

Bromstensstaden planeras som en tätare och mer sammanhängande stadsdel med nya bostäder, förskolor, parker, gator och offentliga rum. I närheten av förskolan ligger Stora parken, som utgör ett större sammanhängande park- och rekreationsområde och länkar förskolans närmiljö till Bromstensstadens offentliga rum.

Platsen bär samtidigt spår av en betydligt äldre historia. Direkt norr om förskoleområdet ligger en höjd med en registrerad fornborg. Fornlämningen och den omgivande terrängen bildar ett äldre kulturhistoriskt lager i ett område som idag genomgår stora förändringar. Fornborgen ligger i direkt anslutning till förskoleområdet, men är i dagsläget svårtillgänglig för förskolans barngrupper eftersom det saknas lämpliga anlagda gångvägar till platsen.

Den nya förskolan kommer därmed att ingå i en miljö där natur- och kulturlandskap, äldre bebyggelse och Bromstensstadens framväxande stadsmiljö möts.

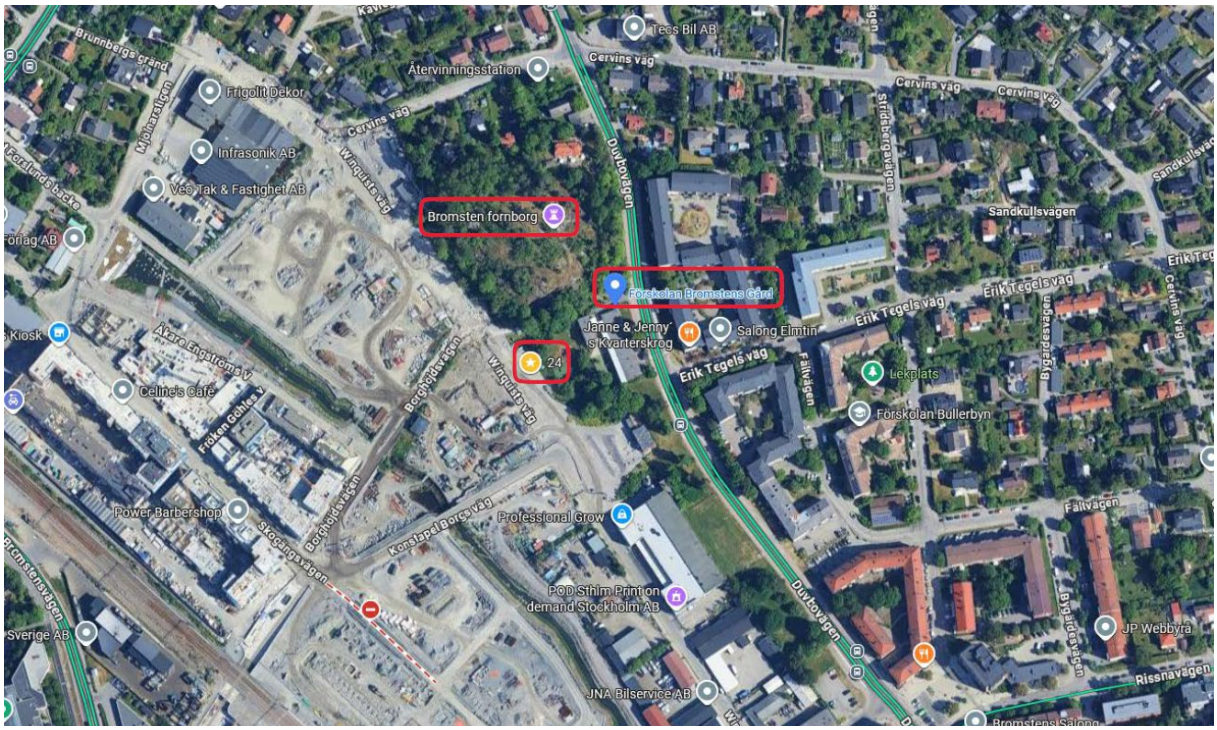
Arkitektur, landskap och utemiljö

Den nya förskolan uppförs av SISAB i anslutning till den befintliga förskolan Bromstens gård. Byggnaden är i två våningar och utgår från SISAB:s koncept Framtidens förskola 2.0 med åtta avdelningar. Längs Winquists väg delas byggnaden in i tre volymer genom två indrag i fasaden.

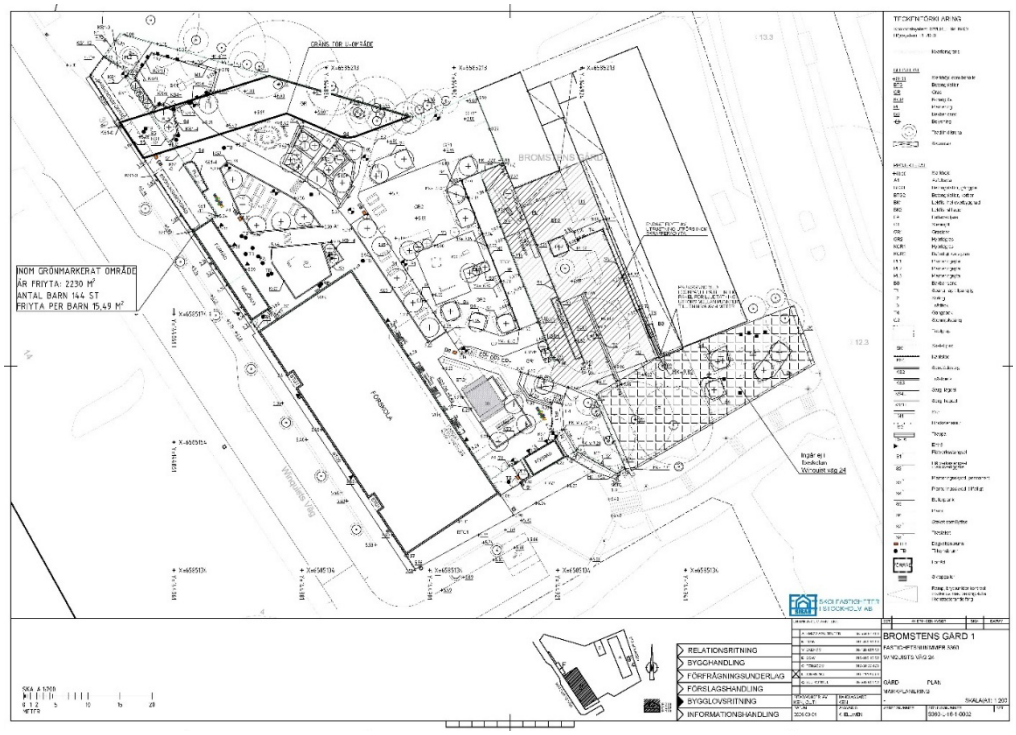
Fasadmaterial är tegel i ljust rödflammiga nyanser med ärggröna dörrar och fönster. Även takavvattning och plåtdetaljer är i en ärggrön kulör. Förrådsbyggnaderna på gården är klädda med ljust tegelröda fibercementskivor medan dörrar, takavvattning och plåtdetaljer är mörkt tegelröda. Samtliga tak är klädda med mörkgrå takpapp.

Förskolegården binder samman den nya och den befintliga byggnaden och innehåller miljöer för lek, rörelse, vistelse och pedagogisk verksamhet. Befintlig vegetation bevaras där det är möjligt och kompletteras med nya planteringar och varierade markmaterial. Landskapsgestaltningen hämtar inspiration från den närliggande fornborgen och arbetar med terräng, naturmaterial och olika rumsligheter för att skapa en varierad utemiljö.

Gården är en skyddad verksamhetsmiljö, samtidigt som delar av byggnaden och utemiljön är synliga från omgivande stråk, park och gatumiljö. Gränsen mellan förskolans avgränsade miljö och det omgivande offentliga rummet utgör därför en särskild rumslig förutsättning för konstprojektet.

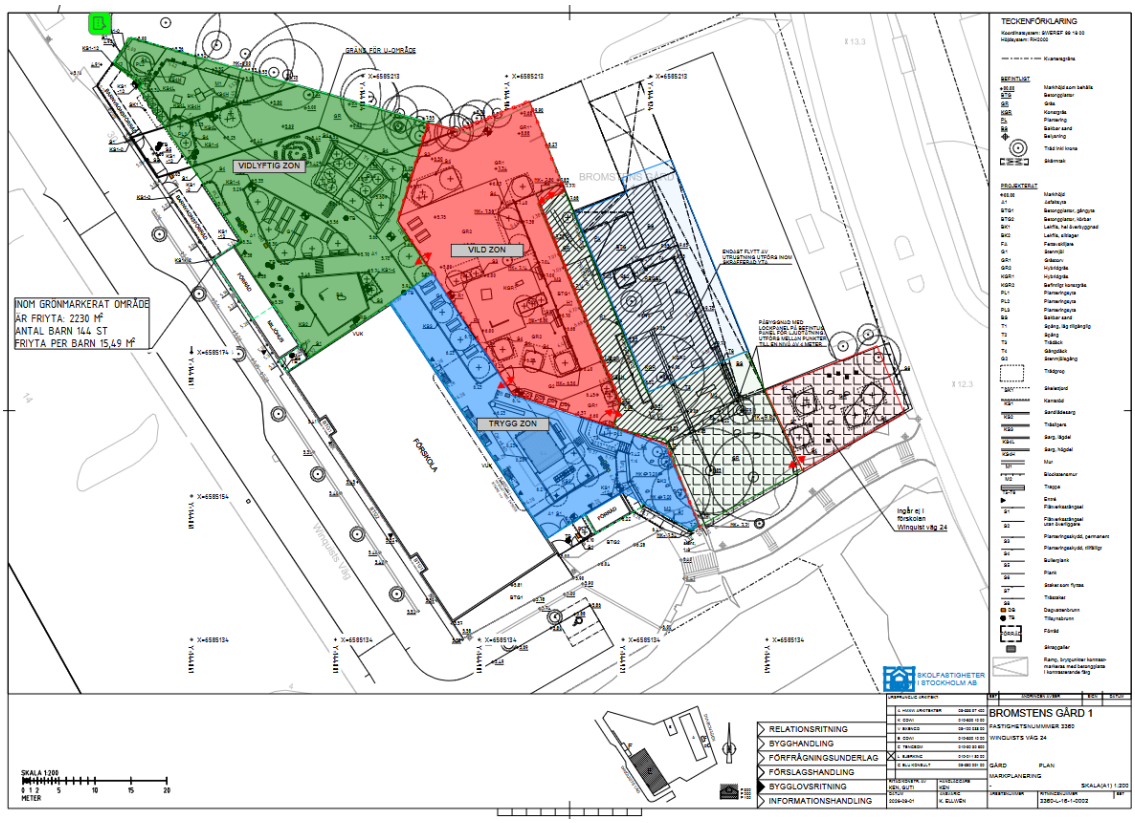

Karta över Bromstensstaden med Bromstens fornborg, den befintliga Förskolan Bromstens gård och Winquists väg 24. Till vänster i bilden syns ett område under ombyggnad och till höger ett befintligt bostadsområde.

Situationsplan över den nya och befintliga byggnaden samt den gemensamma gården däremellan.

Vid planering av nya förskolegårdar och upprustning av befintliga gårdar utformas friytan med zoner som ger variation och goda lekvärden. Gården delas in i tre zoner: den trygga zonen, med exempelvis sittplatser och bord nära byggnaden; den aktiva zonen, med utrymme för klättring, balans, kullekar och spring; och den vilda zonen, med kuperad terräng och natur.

Förskolegården disponeras i tre olika zoner.

Exteriörvy över den befintliga förskolebyggnaden (Förskolan Bromstens gård, Duvbovägen 127)

Exteriörvy från den befintliga byggnaden, över gården och Winquists väg. Den nya byggnaden kommer att uppföras på grusytan.

Visualisering av den nya byggnaden. Exteriörvy från Winquists väg.

Brukare och verksamhet

Den nya förskolebyggnaden omfattar åtta avdelningar med plats för omkring 144 barn i åldern 1-6 år. Dess huvudsakliga brukare är barn och pedagogisk personal, men platsen möts också dagligen av vårdnadshavare, besökare samt personal inom drift och service. Den centrala gården blir en gemensam mötesplats där barn från både den befintliga och den nya förskolebyggnaden vistas och möts i den dagliga verksamheten.

För barnen är förskolan en återkommande vardagsmiljö som används under olika tider och årstider. Gården har en central roll och ger plats för lek, rörelse, vila, utforskande och pedagogiska aktiviteter. Förskolan är samtidigt en del av ett växande bostadsområde med många barnfamiljer och en kulturellt heterogen befolkning.

5. Curatoriell vision: *Olikhet som självklarhet*

Barnen är den konstnärliga gestaltningens främsta målgrupp. Konsten ska ta sin utgångspunkt i barnets perspektiv – kroppsligt, rumsligt och föreställningsmässigt. Den ska även kunna upplevas på nära håll, upptäckas över tid och öppna för flera sätt att läsa och använda platsen. Barnen ska ses som självständiga betraktare, med olika erfarenheter och egna sätt att förstå, tolka och påverka världen.

Den curatoriella visionen tar sin utgångspunkt i begreppet *olikhet som självklarhet*: en gemenskap där olika sätt att vara, uppleva och relatera får plats. Konsten kan utforska en värld där olikhet är en självklar förutsättning för det gemensamma. Vuxna har ett ansvar att ge barnen verktyg och utrymme att utforska detta. Redan i förskolan lär sig barn att förhålla sig till varandra på ett respektfullt sätt, där skillnader och olikheter får samexistera och berika varandra. Leken är ett centralt verktyg i detta arbete. Konsten kan vara ytterligare ett sätt att öppna upp för barnens utforskande av olika former av närvaro och tillhörighet.

1968 öppnade utställningen *Modellen – En modell för ett kvalitativt samhälle* på Moderna Museet, initierad av konstnären Palle Nielsen och kulturskribenten Gunilla Lundahl. Museets utställningsrum förvandlades till en gigantisk lekplats där barn fick leka och experimentera fritt, utan vägledning från föräldrar eller lärare. Konsthistorikern Lars Bang Larsen har beskrivit projektet som en utopi om ett självorganiserat samhälle, med ambitionen att främja personlig frihet och samarbete mellan individer. I en tid präglad av turbulent politik världen över kan tanken på att ompröva sociala strukturer genom lek och pedagogik återigen vara relevant.

Barnkultur erbjuder fantasifulla sätt att utforska dessa principer. Tove Janssons berättelser om Mumintrollen kan exempelvis fungera som en referens för att tänka kring samvaro mellan varelser med olika vanor, önskningar och förhållningssätt till sin omgivning. Astrid Lindgrens Pippi Långstrump illustrerar barns självständighet och förmåga att ifrågasätta vuxnas konventioner. Dessa och andra berättelser ur barnkulturen som kretsar kring olikhet kan ge utgångspunkter för ett konstnärligt utforskande, samtidigt som det ska finnas utrymme för de berättelser och fantasivärldar som barnen själva bär med sig. Mötet med konstverket ska inte förutsätta kännedom om en viss kulturell tradition.

Förskolan är många barns första möte med en gemensam institution utanför hemmet: en plats där de upplever tillhörighet, möter människor med andra erfarenheter än de egna och formar föreställningar om gemenskap. Konsten kan berika denna dimension och synliggöra barnens betydelse som en del av det gemensamma.

6. Det konstnärliga gestaltningsuppdraget

Stockholm konst ansvarar för konstprojektet och genomför det i samordning med SISAB, verksamheten samt projektets arkitekter och övriga berörda konsulter.
Den konstnärliga gestaltningen ska utgå från konstprogrammets curatoriella vision och utvecklas i relation till förskolans verksamhet, arkitektur och utemiljö. Uppdraget avser ett permanent och platsspecifikt konstverk, alternativt en sammanhållen gestaltning bestående av flera delar.
Gestaltningen ska hålla hög konstnärlig kvalitet och kunna möta både barn och vuxna utan att det konstnärliga uttrycket förenklas med hänsyn till målgruppen. Konsten ska kunna bli en integrerad och varaktig del av förskolans miljö och samtidigt bära ett självständigt konstnärligt uttryck.

Tekniska och rumsliga förutsättningar

Konstverket ska utformas för en förskolemiljö och uppfylla gällande krav på säkerhet, tillgänglighet och hållbarhet. Material, konstruktion och infästningar ska tåla intensiv användning, slitage och, vid utomhusplacering, det svenska klimatet. Konstnären ansvarar tillsammans med nödvändig teknisk kompetens för att föreslagna lösningar är genomförbara och uppfyller projektets krav.

Konstprojektet utvecklas parallellt med byggprojektet. Tekniska lösningar som påverkar byggnad, mark, el eller andra installationer ska tidigt samordnas med byggprojektet för att möjliggöra eventuella fundament, infästningar, eldragningar eller andra förberedelser.

Möjliga platser för konst

Konstprogrammet pekar ut ett antal möjliga platser för konstnärlig gestaltning inom förskoleområdet. Platserna har olika karaktär vad gäller användning, synlighet och grad av offentlighet och ger därmed olika förutsättningar för hur konsten kan mötas. Genom att prioritera placeringar i den gemensamma utemiljön ges barn från både den befintliga och den nya förskolebyggnaden möjlighet att ta del av konsten i sin vardag.

Särskilt intressant är den centrala gården mellan den befintliga och den nya byggnaden, som blir en mötesplats för barn från båda delarna av verksamheten. Här finns den gemensamma vilda zonen, vars kuperade terräng ger utrymme för lek, rörelse och motorisk utveckling. Andra möjliga lägen finns i anslutning till entréer, rörelsestråk och delar av gården i relation till den nya byggnaden.

De utpekade platserna ska ses som möjligheter snarare än som en definitiv avgränsning av uppdraget. Konstnären ges möjlighet att under skissprocessen pröva och precisera placeringen i dialog med Stockholm konst och projektorganisationen.

Framtida drift och underhåll

Den konstnärliga gestaltningen ska utformas med hänsyn till långsiktig förvaltning och underhåll. Material och tekniska lösningar ska vara lämpade för den aktuella miljön och valda med hänsyn till verkets förväntade livslängd.

Drift och underhåll diskuteras och tas i beaktande redan under skissperioden i dialog med Stockholm konst och SISAB. Slutlig dokumentation samt skötsel- och underhållsinstruktioner lämnas vid överlämnandet av konstverket till SISAB.

7. Bilagor och referenshandlingar

Till konstprogrammet hör ett antal bilagor som kompletterar beskrivningen av projektets fysiska och rumsliga förutsättningar. Därutöver finns referenshandlingar från bygg- och planeringsprojektet som vid behov tillhandahålls den utvalda konstnären inför och under skissarbetet. **Den konstnär som tilldelas skissuppdrag delges konstprogrammets bilagor och referenshandlingar.**

Bilagor till konstprogrammet

- Situationsplan med möjliga platser för konstnärlig gestaltning
- Plan- och fasadritningar
- Landskapsplan
- Eventuellt kompletterande bildmaterial och visualiseringar

Referenshandlingar

- Gestaltningsprogram
- Planbeskrivning
- Underlag konst
- Relevanta tekniska handlingar och detaljritningar

Referenshandlingarna utgör kompletterande underlag och kan uppdateras i takt med byggprojektets fortsatta projektering.